

Innowacyjne Programy Integralne
Wczesnej Interwencji Socjalnej
przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu
młodzieży w województwie lubelskim

OPIS PRODUKTU FINALNEGO PROJEKTU INNOWACYJNEGO TESTUJĄCEGO

INNOWACYJNE PROGRAMY INTEGRALNE WCZESNEJ INTERWENCJI SOCJALNEJ PRZECIWDZIAŁAJĄCE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU MŁODZIEŻY W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Temat innowacyjny:

Poszukiwanie metod wczesnej interwencji socjalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

Nazwa projektodawcy:

Fundacja Polskiej Akademii Nauk Oddział w Lublinie „Nauka i Rozwój Lubelszczyzny”

Tytuł projektu: Innowacyjne Programy Integralne Wczesnej Interwencji Socjalnej przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu młodzieży w województwie lubelskim

Numer umowy: POKL.07.02.02-06-124/10-00

Lublin, grudzień 2012

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Innowacyjne Programy Integralne
Wczesnej Interwencji Socjalnej
przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu
młodzieży w województwie lubelskim

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

SPIS TREŚCI

- I. Nazwa produktu finalnego**
- II. Elementy składające się na produkt finalny**
- III. Problem, na który odpowiada innowacja**
- IV. Użytkownicy, którzy mogą zastosować innowację**
- V. Działania/nakłady/zmiany konieczne do zastosowania/wdrożenia innowacji**
- VI. Dostępność produktu finalnego dla jego przyszłych użytkowników**
- VII. Zmiany w zakresie strategii upowszechniania**
- VIII. Zmiany w zakresie strategii włączania do głównego nurtu polityki**
- IX. Załączniki**

Opis produktu finalnego musi wskazywać informacje łączące trzy aspekty:

1. Dane pozwalające na ocenę produktu finalnego pod kątem jego przydatności,
2. Dane wskazujące na instrukcję stosowania produktu, tak by w przyszłości był prawidłowo użytkowany,
3. Dane na temat ewentualnych zmian w strategii upowszechniania i włączania do polityki wynikających z analizy efektów testowania (w odniesieniu do strategii wdrażania projektu innowacyjnego testującego).

Niniejszą instrukcję należy stosować łącznie z arkuszem oceny produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego. Opis produktu finalnego musi dostarczyć informacji, która będzie podstawą do dokonania oceny wg ww. arkusza.

I. Nazwa produktu finalnego

Model Innowacyjnych Programów Integralnych – Produkt Finalny (Programy).

Produkt Finalny składa się z 3 programów tematycznych (P I-III), które z kolei zawierają 10 komponentów (K 1-10)

3 programy tematyczne to:

- **P I. AZIMUTH VITA**
- **P II. QUO VADIS IUVENIS?**
- **P III. AUCTORIZO LIBERTAS**

II. Elementy składające się na produkt finalny

Program	Nazwa	Opis
P I.	AZIMUTH VITA	Model wczesnej interwencji – Program life coachingu i doradztwa zawodowego oraz rozwoju kompetencji kluczowych dla młodzieży z trudnościami edukacyjnymi i przedwcześnie opuszczającej system edukacji (P I. zawierający K1-K10)
P II.	QUO VADIS IUVENIS?	Model wczesnej interwencji – Program aktywizacji i adaptacji zawodowo-społecznej młodzieży trudnej o zaburzonej osobowości, niedostosowanej społecznie w oparciu o nowoczesne formy i metody wsparcia indywidualnego i środowiskowego (P II. zawierający K1-K10)
P III.	AUCTORIZO LIBERTAS	Model wczesnej interwencji – Program profilaktyczny (interwencyjny) zapobiegający zachowaniom autodestrukcyjnym u młodzieży o podwyższonym ryzyku uzależnienia od substancji psychoaktywnych. (P III. zawierający K1-K10)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Innowacyjne Programy Integralne
Wczesnej Interwencji Społecznej
przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu
młodzieży w województwie lubelskim

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Każdy program tematyczny będzie się obligatoryjnie składał z **komponentów horyzontalnych** (elementy struktury wskazujące zawartość) – jest to nowa metodyka innowacyjnych programów przeciwdziałania wykluczeniu młodzieży.

Model Innowacyjnych Programów Integralnych – produkt finalny (komponenty)

K0.	Narzędzie i metodologia wielowymiarowej i wieloczynnikowej diagnozy przyczyn i obszarów zagrożenia jednostki	Narzędzie i metodologia wielowymiarowej i wieloczynnikowej diagnozy przyczyn i obszarów zagrożenia jednostki (młodzieży) wykluczonej społecznie jako narzędzie komplementarne do PI, PII, PIII i warunkujący ich stworzenie.
-----	--	--

Numer komponentu	Nazwa komponentu	Opis
K1.	Practical Methodology (PM)	Praktyczny przewodnik metodologiczny
K2.	Research & Knowledge (RK)	Metodologia badawcza oraz raport diagnostyczny w temacie
K3.	Diagnosis & Analysis (DA)	Metodologia analityczna procesów w temacie
K4.	Planning & Strategy (PS)	Podręcznik metodologiczny i praktyczny planowania i określania strategii interwencji i profilaktyki w temacie
K5.	Programs & Instruments (PI)	Zestaw wszystkich potencjalnych instrumentów do użycia w ramach programu i co najmniej jeden konkretny instrument pilotażowy
K6.	Implementation Procedures (IP)	Podręcznik procedury implementacji i szkoleniowo-doradczy
K7.	Institutional Cooperation	Przewodnik dla współpracy interesariuszy i instytucji
K8.	Evaluations of Efficiency	Podręcznik i metodologia ewaluacji efektywności programów
K9.	Publicity & Mainstreaming	Przewodnik potencjału rozgłosu, promocji i włączenia w główny nurt polityki wraz ze strategią upowszechniania
K10.	Success In Usage	Praktyczny przewodnik określający zastosowania, sposób wdrażania i stosowania programów z sukcesem w zapobieganiu wykluczeniu społecznemu wraz z programem szkoleniowym dla użytkowników

Produkt Finalny jest opracowany w postaci trzech programów i będzie funkcjonował w formie kompletu dokumentów typu manual wraz z instrukcjami metodycznymi i wykonawczymi.

Produkt finalny jest w pełni zgodny ze strategią wdrażania projektu innowacyjnego testującego.

III. Problem, na który odpowiada innowacja

Należy wskazać:

- do rozwiązania jakiego problemu przyczynia się produkt finalny? (np. do zatrudnienia rodziców dzieci niepełnosprawnych, osób bezdomnych);
- do rozwiązania problemu jakiej grupy społecznej przyczynia się produkt finalny?; jakie wymierne i jasno określone korzyści przynosi grupom docelowym (np. kwalifikacje, uzyskanie lub/i utrzymanie zatrudnienia, integracja społeczna, poprawa pozycji społecznej)?; na ile jest skuteczny w rozwiązywaniu ich problemów?;
- co nowego wnosi produkt finalny do obecnie stosowanej polityki/praktyki, co go wyróżnia od innych stosowanych/znanych dotychczasowych rozwiązań o podobnym charakterze (np. udostępnia nowe narzędzie rekrutacji na szkolenia osób długotrwale bezrobotnych, zmniejsza koszty zatrudnienia osób niepełnosprawnych, uelastycznia formy zatrudnienia i organizacji pracy)?; opis powinien wskazywać, czy proponowane rozwiązanie jest tańsze / szybsze/ skuteczniejsze / efektywniejsze; informacje należy wskazać w kontekście aktualnych potrzeb polityki i praktyki.

Produkt finalny jest odpowiedzią na aktualne zagrożenia wykluczeniem społecznym młodzieży i przyczynia się do rozwiązania następujących problemów:

Problem główny: nieefektywność i niska integralność funkcjonujących instrumentów i programów w odniesieniu do kumulujących się i nowych trudności młodzieży powodujących jej wykluczenie społeczne w województwie lubelskim [integralny oznacza w tym kontekście: kompletny, zrównoważony] brak jest obecnie kompleksowych programów dla m w trzech obszarach: trudności edukacyjnych, demoralizacji, uzależnień. są to najczęstsze przyczyny wykluczenia na Lubelszczyźnie. te właśnie zach. ryzykowne, które w konsekwencji prowadzą do trudności na rynku pracy. Jest to zbiór najpilniejszych do wdrożenia programów na Lubelszczyźnie.

Problemy szczegółowe (PS) / przyczyny – jako uzasadnienie dla programów tematycznych IPI:

PS₁. Zagrożenie wykluczeniem społecznym młodzieży z trudnościami edukacyjnymi ze względu na niewystarczające ukierunkowanie rozwoju osobistego, edukacyjnego i zawodowego w ramach obecnych form wsparcia.

PS₂. Niedostosowanie obecnych programów do specyficznych potrzeb młodzieży trudnej i niedostosowanej społecznie

PS₃. Postępujące wykluczenie młodzieży zagrożonej współczesnymi uzależnieniami ze względu na nieefektywność programów profilaktyczno-terapeutycznych.

Projekt zwraca szczególną uwagę na możliwość występowania tzw. dyskryminacji wielokrotnej, czyli dyskryminacji zachodzącej na wielu obszarach jednocześnie. Uwzględnienie tego zjawiska w założeniach projektu gwarantuje dokładne przyjrzenie się czynnikom, przyczynom, których kumulacja powoduje niezwykle silne i dynamiczne oddziaływanie na proces wykluczania jednostek z poszczególnych sfer życia społecznego.

Dlatego też skuteczność programów ukierunkowanych na zwalczanie wykluczenia jest równoznaczna z uwzględnianiem kumulacji cech wykluczających, jak również braniem pod uwagę wszystkich czynników wykluczenia występujących w danej grupie, czy u danej osoby.

Innowacja przyczyni się do rozwiązania problemów grupy docelowej:

ODBIORCY PRODUKTU - młodzież dysfunkcjonalna w wieku od 15+ do 20 roku życia, zagrożona wykluczeniem społecznym z uwagi na dyskryminację wielokrotną w trzech obszarach przyczyn: trudności edukacyjnych, zdemoralizowania, uzależnień.

Odpowiedzią na wskazane powyżej problemy jest produkt finalny, który wdrażany zgodnie z ujętymi w IPI zasadami przyniesie następujące **korzyści dla grupy docelowej**:

Wdrożenie IPI WIS pozwoli na złagodzenie wielu problemów dotyczących grupy docelowej w szczególności problemu wykluczenia społecznego młodzieży. Umożliwi nawiązanie bardziej owocnej współpracy między przedstawicielami lokalnych środowisk.

Główną korzyścią będzie przeciwdziałanie i zapobieganie wykluczeniu społecznemu młodzieży szczególnego ryzyka w województwie lubelskim. Wdrożenie produktu finalnego w oparciu o Model Innowacyjnych Programów Integralnych o charakterze wczesnej interwencji na podstawie programów IPI ma znaczne szanse na spowodować wzrost efektywności zapobiegania i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu młodzieży trudnej w województwie lubelskim. Ponadto wdrożenie programów IPI powinno spowodować wystąpienie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu młodzieży z trudnościami edukacyjnymi; aktywizacja zawodową i społeczną; zminimalizowanie zagrożenia wykluczeniem młodzieży narażonej na współczesne uzależnienia.

Efekty i korzyści działań innowacyjnych, w odniesieniu do IPI będą polegać na zastąpieniu dotychczasowych koncepcji wsparcia społecznego młodzieży bazujących na dostrzeganiu ich braków i błędów - koncepcją, która wymaga koncentracji na zasobach jednostki. Inna zmiana dotyczyć będzie sposobów pracy z młodzieżą, opartych nie jak dotychczas na kontrolowaniu, rozliczaniu i karaniu, ale na wspieraniu, zgodnie z ideą pomoc przed karą.

Uwzględnienie dyskryminacji wielokrotnej - główną innowacją jest to, że nowy model uwzględnia wiele przyczyn wykluczenia – dotychczas np. uzależnienie determinowało cały system wsparcia bez uwzględniania pozostałych przyczyn wykluczenia, co powoduje, że wczesna interwencja socjalna w jednym zakresie była nieefektywna, ponieważ najczęściej występowały inne dysfunkcje: np. trudności w nauce itp. ją ograniczające.

Nastąpi redukcja ryzyka wystąpienia uzależnienia u młodych osób zanim dojdzie do wystąpienia negatywnych skutków tego zjawiska. IPI stanowi rodzaj wczesnej interwencji socjalnej skierowanej do młodzieży, u której występuje podwyższone ryzyko uzależnienia ze względu na używanie środków chemicznych i niskie nasilenie czynników ochraniających. Skierowanie działań do tej grupy gwarantuje znacznie większą skuteczność działań w ramach wczesnej interwencji niż strategii o charakterze terapeutycznym, które są skierowane do grupy klinicznej.

Użytkownicy otrzymają do wdrożenia kompleksowy model (K1-K10) (oparty o proces) niespotykane dotąd komponenty – **jest to pełna strategia wdrożeniowa** wczesnej interwencji socjalnej oparta na podejściu pozytywnym z wykorzystaniem potencjału zasobów jednostki.

Działania IPI koncentrują się na generowaniu zasobów psychospołecznych, dzięki którym młodzież może inicjować konstruktywne strategie radzenia sobie z wyzwaniami. Dzięki wzmocnieniu zasobów (przede wszystkim czynników ochraniających przed uzależnieniem) osoby zagrożone uzależnieniem mogą podejmować aktywności stanowiące alternatywę

unikowego radzenia sobie z problemami, polegającą na używaniu substancji psychoaktywnych, a tym samym znacznie zredukować ryzyko doświadczania wykluczenia społecznego z powodu uzależnienia od środków chemicznych.

Korzyści potwierdzono empirycznie na etapie testowania, co potwierdzono w raporcie z ewaluacji zewnętrznej.

Produkt finalny wnosi do obecnie stosowanej praktyki i polityki kompleksowość podejścia do wczesnej interwencji socjalnej oraz oparcie systemu na zasobach jednostki, a nie na negatywnym podejściu, co go wyróżnia od obecnie powszechnie stosowanych rozwiązań.

Rzeczywiste korzyści z udziału w testowaniu produktu finalnego, które identyfikują odbiorcy i użytkownicy fazy testowania (potwierdzone w ewaluacji zewnętrznej) są następujące:

Udział w projekcie IPI WIS przyczynił się do osiągnięcia wymiernych korzyści zarówno dla odbiorców, jak i użytkowników fazy testowania.

W przypadku młodzieży najczęściej wskazywaną korzyścią była szansa na autoocenę, refleksję nad samym sobą oraz na zwiększenie wglądu w swoje dotychczasowe życie i zachowanie. Z uwagi na specyficzność grupy odbiorców ważną była także możliwość uzyskania pomocy w rozwiązywaniu trapiących ich problemów czy występujących wszelkiego rodzaju trudności. W trakcie zajęć mogli liczyć na wsparcie ze strony osób prowadzących, którzy służyli radą i proponowali im konkretne sposoby radzenia sobie ze stresem i unikania trudnych sytuacji. Zdaniem młodzieży udział w zajęciach był świetną okazją do nauki przydatnych umiejętności życiowych oraz nawiązania nowych znajomości.

Dzięki proponowanym formom i metodom pracy stali się bardziej otwarci na wyzwania, na innych ludzi o czym może świadczyć np. polepszenie relacji z rówieśnikami. Istotną korzyścią z punktu widzenia wieku młodzieży jest wzrost pewności siebie i poczucie własnej wartości.

Podstawowe korzyści jakie odniosła grupa użytkowników IPI WIS to przede wszystkim to, iż udział w projekcie umożliwił im zdobycie nowych doświadczeń zawodowych, ponieważ zapoznali się z nowymi metodami i formami pracy. Mieli okazję przeprowadzenia diagnozy zasobów młodzieży, na podstawie, której tworzyli programy zajęć dostosowując je do potrzeb konkretnej grupy. Ponadto wskazywano na możliwość usystematyzowania i wzbogacenia dotychczasowej wiedzy na temat przyczyn wykluczenia społecznego młodzieży, co w kontekście ich pracy zawodowej jest bardzo istotne.

Wdrożenie innowacyjnych rozwiązań zawartych w IPI posłuży: zmniejszeniu ryzyka wykluczenia społecznego młodzieży z powodu uzależniania poprzez wzmacnianie czynników ochraniających przed używaniem substancji psychoaktywnych oraz poprzez wzmacnianie czynników ochraniających przed podejmowaniem zachowań agresywnych i przestępczych.

Proponowane rozwiązania w ramach IPI są w kontekście kosztów globalnej polityki społecznej tańsze ze względu na możliwość wykorzystania przy wdrażaniu obecnie istniejących zasobów. Skuteczność rozwiązania i modelu IPI potwierdziły wyniki testowania, które wskazały możliwość realizacji IPI w warunkach rzeczywistych lokalnej społeczności oraz potwierdziły wzrost czynników ochraniających i przyrost zasobów psychospołecznych decydujących o niwelowaniu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Model IPI jest to nowe, unikalne, kreatywne rozwiązanie, na które jest zapotrzebowanie wśród odbiorców i użytkowników. Na podstawie raportu z obowiązkowej ewaluacji zewnętrznej wynikają następujące wnioski w tym zakresie:

Użytkownicy biorący udział w testowaniu i prowadzący zajęcia dla młodzieży dość obszernie wypowiadali się na temat proponowanych przez projekt rozwiązań. W ich opinii projekt proponuje nowy sposób podejścia do młodzieży, ponieważ współcześnie istnieje bardzo mało programów profilaktycznych skoncentrowanych na wydobywaniu z młodzieży tego, co w nich najlepsze, a więc bazujących na ich zasobach a nie deficytach. Rozpoczęcie współpracy z młodzieżą od diagnozy poziomu ich zasobów pozwoliło na identyfikację ich potrzeb i oczekiwań. Nowatorska z punktu widzenia użytkowników jest także forma zajęć, które prowadzone były warsztatowo. Osoby odpowiedzialne za realizację programów nie ograniczały sposobu przekazywania przygotowanych treści wyłącznie do pogadanek, ale starały się angażować odbiorców w zajęcia poprzez proponowanie licznych zabaw, gier, ćwiczeń, organizowały zajęcia plenerowe. Wszystko to nie tylko uatrakcyjniało czas młodzieży, lecz także wydobywało z nich to co w nich najlepsze, wydobywało z nich nieznane dotąd talenty i uwypuklało ich zalety. W ramach projektu użytkownicy mieli możliwość wykonywania działań nieszablonowych i nie stosowanych na co dzień.

Ważnym aspektem wypracowanego podejścia jest uwzględnianie możliwości zagrożenia dyskryminacją wielokrotną, a więc zachodzącą na wielu płaszczyznach jednocześnie. Ponadto jego założenia nie są ukierunkowane wyłącznie na osoby wykluczone, ale także na tych wszystkich, na których oddziałują czynniki marginalizujące. W opinii użytkowników zaproponowane w projekcie rozwiązanie z uwagi na jego innowacyjny charakter jest odpowiedzią na oczekiwania zarówno ich samych, jak i odbiorców.

System wsparcia w ramach IPI jest skuteczny i użyteczny dla odbiorców i użytkowników. Na podstawie uzyskanych wypowiedzi (w ramach ewaluacji zewnętrznej) system wsparcia przyjęty w ramach testowanego IPI okazał się być skuteczny i użyteczny zarówno dla odbiorców, jak i użytkowników. Młodzież stanowiąca grupę docelową dzięki udziałowi w projekcie otrzymała od osób prowadzących zajęcia pomoc w identyfikowaniu poziomu swych zasobów i pozytywnych stron, jak również rozpoznaniu czynników mogących powodować wykluczenie społeczne. Została zapoznana także z najbardziej efektywnymi sposobami rozwiązywania problemów najczęściej występujących w danej grupie wiekowej. W każdym momencie mogła liczyć na wsparcie, co zapewniło im poczucie bezpieczeństwa i pewność, że dzięki przekazanim informacjom będą w stanie radzić sobie pojawiającymi się trudnościami i problemami. Odbiorcy poznając swoje mocne strony stawali się pewniejsi siebie oraz bardziej otwarci na świat i innych ludzi.

System wsparcia równie pozytywnie został oceniony przez użytkowników, którzy przez cały etap testowania produktu finalnego mogli liczyć na pomoc ze strony specjalistów pracujących przy realizacji projektu. Dodatkowo byli adresatami szkoleń mającymi odpowiednio przygotować ich do powierzonych obowiązków. Wysoki poziom wsparcia zapewniony zarówno użytkownikom, jak i odbiorcom przełożył się na osiągnięcie licznych efektów.

IV. Użytkownicy, którzy mogą zastosować innowację

UŻYTKOWNICY PRODUKTU - Ośrodki Pomocy Społecznej (OPS), Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (PCPR), inne instytucje integracji społecznej, organizacje pozarządowe działające w sektorze wykluczenia społecznego (NGO's) i inne działające na rzecz młodzieży trudnej, szkoły ponadgimnazjalne, Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze (MOW), Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii (MOS), placówki opiekuńczo-wychowawcze, domy dziecka, Ochotnicze Hufce Pracy, schroniska dla nieletnich, pogotowia opiekuńcze, policja (w szczególności wydziały ds. przestępczości nieletnich), doradcy zawodowi, psychologowie, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni oraz inne osoby i instytucje odpowiedzialne za współpracę i pomoc młodzieży dysfunkcyjnej zagrożonej wykluczeniem społecznym w trzech obszarach przyczyn: trudności edukacyjnych, zdemoralizowania, uzależnień.

Władze samorządu terytorialnego, szkoły, policja, ośrodki terapii uzależnień, kościoły i związki wyznaniowe.

Natomiast na poziomie indywidualnym programem mogą być zainteresowani psychologowie, pedagodzy, pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi. Użytkownikami projektu mogą być pracownicy socjalni, członkowie stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, wychowawcy, psycholog, pedagog i wolontariusze różnych kierunków studiów.

Specjaliści odpowiedzialni za wspieranie rozwoju młodzieży w różnym stopniu zagrożonej uzależnieniem na poziomie gminy (nauczyciele, pedagodzy, psychologowie) specjaliści odpowiedzialni za wspieranie rozwoju młodzieży w rozwoju (nauczyciele, pedagodzy, psychologowie)

Władze samorządowe szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego; kuratorium oświaty, specjaliści odpowiedzialni za wspieranie rozwoju młodzieży w różnym stopniu zagrożonej wykluczeniem społecznym, władze samorządowe szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego; kuratorium oświaty, specjaliści odpowiedzialni za wspieranie rozwoju młodzieży w różnym stopniu zagrożonej wykluczeniem społecznym.

Rzeczywista efektywność produktu finalnego w realnych warunkach środowiska lokalnego UŻYTKOWNIKÓW i instytucji została potwierdzona w testowaniu. Na podstawie raportu z ewaluacji zewnętrznej wynika, że: W opinii użytkowników już na obecnym etapie można dostrzec wysoką efektywność testowanego produktu finalnego. Jego skuteczność przejawia się przede wszystkim w tym, iż oferuje nowatorskie rozwiązania i metody pracy z młodzieżą narażoną na czynniki marginalizujące, uwzględniając równocześnie zjawisko dyskryminacji wielokrotnej. Umiarkowany stopień skomplikowania produktu finalnego sprawia, że posiada on potencjał wdrożeniowy i jest możliwy do replikowania przez inne podmioty funkcjonujące w środowisku lokalnym. Ważne w dotychczasowym podejściu do problemu wykluczenia społecznego jest to, iż Program IPI ukierunkowany jest na wydobywanie z młodych ludzi tego co w nich najlepsze, a więc zasobów. Skupienie uwagi na pozytywnych cechach wkraczającego w etap dojrzałości człowieka dowartościowuje go, otwiera na nowe możliwości. Ukazanie młodzieży ewentualnych przyczyn marginalizacji sprawia, że są w stanie je zidentyfikować i podjąć działania zmierzające do ograniczenia. Zastosowanie produktu finalnego w realnych warunkach wiąże się wieloma wymiernymi korzyściami, co w głównej mierze jest możliwe dzięki odpowiedniemu dostosowaniu go do potrzeb współczesnej młodzieży. Wdrożenie wypracowanego w ramach projektu IPI WIS rozwiązania w nurt polityki umożliwi także nawiązanie współpracy między podstawowymi podmiotami funkcjonującymi w środowisku lokalnym w celu przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego młodzieży.

V. Działania / nakłady / zmiany konieczne do zastosowania/wdrożenia innowacji

Należy wskazać działania, które powinien podjąć podmiot decydujący się na wdrożenie innowacji, a także czas, zasoby i koszty niezbędne do wdrożenia innowacji. Opis powinien wskazywać, czy wykorzystanie innowacji wymaga np. inwestycji w infrastrukturę techniczną, przeszkolenia pracowników w zakresie wykorzystania rozwiązania, zaangażowania innych instytucji (np. władz samorządowych, oświatowych, urzędów centralnych) czy też nie wymaga dodatkowych przygotowań. Ponadto, istotne jest określenie, czy potrzebna jest zgoda instytucji/organizacji trzeciej, żeby wdrożyć innowację, a także wskazanie ewentualnych zmian organizacyjnych i/lub prawnych oraz czasu niezbędnego do ich wprowadzenia.

Możliwość zastosowania produktu finalnego przez użytkowników jest znaczna. Opracowane w ramach programów IPI komponenty są gotowe do użytku. Ich zastosowanie nie wymaga specjalnych szkoleń (poza ewentualnymi spotkaniami instruktażowymi, o ile potencjalni użytkownicy wskażą taką potrzebę) czy inwestycji infrastrukturalnych lub zmian legislacyjnych.

Istotne jest, aby jednostki samorządu terytorialnego ujęły IPI w strategiach rozwiązywania problemów społecznych jako pełną legitymizację do działań w zakresie wczesnej interwencji socjalnej. Podmioty, które zdecydują o wdrażaniu IPI mogą wykorzystać obecnie dostępne zasoby instytucjonalne lub ludzkie.

Użytkownicy są w stanie wykorzystywać komponenty programów IPI samodzielnie na podstawie zawartych w nich opisów i podręczników użytkownika. Potwierdzone to zostało na etapie testowania.

Opracowany model wczesnej interwencji socjalnej w ramach produktu finalnego nie implikuje konieczności ponoszenia znacznych dodatkowych kosztów ze względu na możliwość oparcia wdrożenia w pełni o istniejące zasoby. Model i programy IPI są elastyczne pod tym względem, ponieważ użytkownicy autonomicznie decydują, jakie komponenty zamierzają wykorzystywać i jaką skalę i zakres działań realizować w odniesieniu do potrzeb i specyfiki lokalnej. Praktycznie w każdej z instytucji wskazanej jako kategorie użytkowników istnieją zasoby finansowe lub ludzkie umożliwiające bezpośrednie wdrożenie IPI.

Wskazane powyżej uwarunkowania oznaczają, że wdrożenie produktu finalnego do powszechnej praktyki jest wielce prawdopodobne.

Praktyczne wdrożenie innowacji nie wymaga dużych nakładów finansowych i jest możliwe praktycznie bezkosztowo. Zalecane jest, aby instytucja koordynująca wdrażanie modelu wczesnej interwencji socjalnej na poziomie lokalnym zidentyfikowała osoby – pracowników instytucji jako użytkowników poszczególnych programów IPI i aby wypracowano lokalną strategię określającą zakres i skalę użytkowania IPI. Jak również zapewnienie dostępu do materiałów.

Na podstawie procedury implementacyjnej opisanej w IPI należy podkreślić, iż produkt finalny jest łatwy w stosowaniu. Jego wdrożenie nie wymaga specjalistycznych szkoleń. Wystarczy potencjał kwalifikacji i kompetencji posiadany obecnie przez psychologów, pedagogów, pracowników właściwych instytucji. Użytkownicy na podstawie opisu produktu finalnego zawartego w programach IPI są w stanie samodzielnie wdrażać komponenty.

Potencjał wdrożeniowy IPI. IPI jest podatny na powielanie i/lub adaptowanie przez inne podmioty, w innych warunkach. Analiza uzyskanego w trakcie ewaluacji materiału wykazała, iż w opinii użytkowników IPI WIS cechuje się dużym potencjałem wdrożeniowym umożliwiającym jego powielanie przez inne podmioty oraz wykorzystanie w innych warunkach. Możliwość adaptacji modelu do lokalnych warunków zapewnia jego wysoką replikowalność. Wyniki badania jakościowego potwierdzają, iż możliwości zastosowania modelu przez użytkowników są potencjalnie duże – chętnie zastosowaliby wypracowaną metodę w swej pracy zawodowej zarówno na chwilę obecną, jak i po wprowadzeniu odpowiednich modyfikacji w wersji finalnej. Uważają, iż zastosowanie tej metody jest jak najbardziej możliwe w ich otoczeniu prawnym i organizacyjnym.

Co prawda wdrożenie IPI WIS nie wymaga wprowadzania zmian organizacyjnych czy prawnych, jednak sam Program jest stosunkowo łatwy w zastosowaniu. Jednakże charakter IPI determinuje konieczność prowadzenia specyficznych działań wspomagających proces jego wdrażania ukierunkowanych m.in. na odpowiednie przygotowanie i przeszkolenie użytkowników, jak również przygotowanie szkoleń dla grupy docelowej – o ile odbiorcy i użytkownicy wyrażą takie zapotrzebowanie. Szkolenie takie byłoby możliwe do przeprowadzenia przez użytkowników, którzy będą innowatorami w środowisku lokalnym. Wdrożenie IPI WIS przez liczne podmioty pozwoli na złagodzenie wielu problemów dotyczących grupę docelową, zwłaszcza problem wykluczenia społecznego młodzieży, umożliwi również nawiązanie pomyślnej współpracy między przedstawicielami lokalnych środowisk.

Wyniki badań przeprowadzonych w ramach obligatoryjnej ewaluacji zewnętrznej wskazują, że IPI cechuje duża podatność na powielanie przez inne podmioty, w innych warunkach. Zdaniem badanych (w tym użytkowników) **model można adaptować do lokalnych warunków, co zapewnia jego wysoką replikowalność.** Możliwości zastosowania przez użytkowników są potencjalnie dość duże co potwierdzają wyniki badania jakościowego. Główne wnioski z wywiadów z użytkownikami są następujące

- replikowanie IPI nie wymaga zmian prawnych, a zastosowanie produktu w praktyce oznacza wypracowanie ścieżki finansowania działalności;
- Komponent K0 ze względu na niskie koszty zastosowania i brak przeszkód prawno-organizacyjnych może być z powodzeniem, natychmiast stosowany w różnych regionach, przez różne podmioty oraz przez osoby nie są psychologami.
- Użytkownikami, którzy mogą zastosować produkt finalny są szkoły, placówki oświatowo-wychowawcze, organizacje pozarządowe organizacje (najczęściej wymieniane w badaniu) W szerszej perspektywie należy wskazać, że z produktu finalnego i jego rezultatów korzystać mogą uczelnie wyższe, jednostki samorządu terytorialnego i administracji, PUP, a także sektor prywatny. Tak szeroki zakres użytkowników jest wynikiem spójności programu oraz umiejętnego połączeniu treści i celów IPI.

VI. Dostępność produktu finalnego dla jego przyszłych użytkowników

Należy wskazać, w jaki sposób zostanie zapewniona dostępność produktu finalnego dla jego przyszłych użytkowników.

Dostępność dla przyszłych użytkowników zostanie zapewniona poprzez możliwość pobrania produktu finalnego na stronie projektu <http://www.modelwis.pl> w formie plików w formacie PDF po walidacji.

Wydrukowane w ramach projektu egzemplarze produktu finalnego będą dostępne w siedzibie wnioskodawcy do wyczerpania nakładu dystrybuowanego zgodnie z bieżącym zapotrzebowaniem. Ponadto produkt finalny zostanie rozdyskrebowany w postaci cyfrowej na DVD. Informacja o możliwościach użytkowania produktu finalnego zostanie wysłana do właściwych instytucji drogą mailową w raz z właściwymi plikami.

Produkt finalny będzie dostępny jako pakiet trzech programów w formie podręczników.

VII. Zmiany w zakresie strategii upowszechniania

Należy wskazać, czy w konsekwencji prac nad ostateczną wersją produktu finalnego konieczne jest wprowadzenie zmian do strategii upowszechniania wskazanej w strategii wdrażania projektu innowacyjnego testującego. Jeśli tak, należy wskazać zakres zmian oraz ich uzasadnienie.

Plan w zakresie strategii upowszechniania nie zmienił się w stosunku do przedstawionego na etapie strategii i przedstawia się następująco:

Celem strategii upowszechniania projektu jest dotarcie z informacją o wypracowanym modelu do jak najszerszego grona Użytkowników i Odbiorców. Realizatorami działań będą: dyrektor projektu, koordynator merytoryczno-naukowy, specjalista ds. promocji, informatyki i wizualizacji, manager ds. upowszechnia i Public Relations, doradcy, terapeuci wykonujący zadania zlecone. Działania upowszechniające mają dostarczyć rzetelnej wiedzy na temat przeprowadzonych badań, testowania produktu finalnego oraz jego szans na *mainstreaming*. Mają także pozwolić na przedstawienie całości innowacji i jej funkcjonowania jako efektu rozwiązań powstałych w trakcie realizacji projektu innowacyjnego.

Upowszechnianiu będzie podlegał cały model zawierający trzy programy IPI oraz komponenty k1-k10. Z racji swojej specyfiki (wymiaru praktycznego) bardzo intensywnemu upowszechnianiu będzie podlegał przede wszystkim komponent K5 i K.0.

Ponadto celem upowszechniania będzie uzyskanie wsparcia dla realizacji działań włączających (przygotowanie gruntu pod późniejsze działania w zakresie *mainstreamingu*).

Grupy, do których skierowane będą działania upowszechniające (wraz z analizą interesariuszy)

Strategia upowszechniania skierowana jest do 2 kluczowych grup interesariuszy: odbiorców (=adresatów). użytkowników

Przez odbiorców rozumie się osoby, które bezpośrednio skorzystają z efektów produktu finalnego, a więc ograniczenia lub eliminacji problemów powodujących wykluczenie społeczne – młodzież dysfunkcyjna w wieku od 15+ do 20 roku życia, zagrożona wykluczeniem społecznym).

Natomiast użytkownicy to grupa osób, która będzie bezpośrednio wykorzystywała w codziennej pracy stworzone w ramach projektu narzędzia – pracownicy MOS, MOW, PCPR i OPS oraz innych instytucji integracji społecznej, NGO's, placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów dziecka, nauczyciele, pedagodzy szkolni, doradcy zawodowi itd. odpowiedzialni za współpracę i pomoc młodzieży dysfunkcjonalnej zagrożonej wykluczeniem społecznym w trzech obszarach przyczyn: trudności edukacyjnych, zdemoralizowania, uzależnień.

Działania upowszechniające prowadzone będą na każdym etapie realizacji projektu i będą kierowane do:

odbiorców:

- » młodzież dysfunkcjonalna w wieku od 15+ do 20 roku życia, zagrożona wykluczeniem społecznym w trzech obszarach przyczyn: trudności edukacyjnych, zdemoralizowania, uzależnień – docelowo: ok. 7.700 osób. Uzasadnieniem tej liczebności jest realność dotarcia w sposób bezpośredni do takiej liczby młodzieży w określonym terminie założonym w projekcie na terenie województwa lubelskiego. Liczebność została określona w odniesieniu do danych Kuratorium Oświaty oraz danych statystycznych dotyczących młodzieży z urzędu statystycznego.
- » pośrednio wszyscy uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (szkoły zawodowe, technika, licea) – 106.552 osób¹.

użytkowników (dyrektorów, kierowników i pracowników poniżej wymienionych instytucji):

- » Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii (4 MOSy: w Puławach, Lublinie, Ostrowie Lubelskim i Cholewiance),
- » Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze (2 MOWy: w Puławach i Cycowie),
- » Ośrodki Pomocy Społecznej (OPS działa w każdej gminie i na terenie woj. lubelskiego jest ich 213),
- » Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (w każdym powiecie z wyjątkiem 4 grodzkich: Lublin, Chełm, Zamość i Biała Podlaska – łącznie w woj. lubelskim jest ich 20),
- » inne instytucje integracji i pomocy społecznej,
- » organizacje pozarządowe działające w sektorze wykluczenia społecznego,
- » szkoły ponadgimnazjalne (dyrektorzy, nauczyciele, pedagodzy szkolni, doradcy zawodowi),
- » policja (Komenda Wojewódzka Policji i komendy miejskie – w głównej mierze psychologowie oraz kierownicy i pracownicy wydziałów ds. przestępczości nieletnich),
- » wielofunkcyjne placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- » Domy Dziecka,
- » Ochotnicze Hufce Pracy: Lubelska Wojewódzka Komenda OHP, 4 Centra Edukacji i Pracy Młodzieży OHP (Lublin, Chełm, Zamość i Biała Podlaska), 2 Ośrodki Szkolenia i Wychowania OHP (Zamość, Radzyń Podlaski), 5 Środowiskowych Hufców Pracy (Włodawa, Lublin, Chełm, Puławy, Kraśnik), 4 Hufce Pracy (Tomaszów Lubelski, Świdnik, Łuków i Biłgoraj),
- » pogotowia opiekuńcze (Lublin, Zamość, Chełm, Stoczek Łukowski),
- » placówki opieki nad dzieckiem i rodziną,
- » świetlice opiekuńczo-wychowawcze, socjoterapeutyczne, opiekuńczo-wychowawcze,
- » specjalistyczne poradnie zawodowe,

¹ Dane na dzień 31 grudnia 2010 roku według Banku Danych Lokalnych GUS.

- » ośrodki terapii uzależnień i poradnie leczenia uzależnień w gminach, powiatach i w województwie,
- » Miejskie i Powiatowe Urzędy Pracy (MUP i PUP – 24 w woj. lubelskim),
- » Gminne Komisje Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKPiRPA) (213 w woj. lubelskim),
- » doradcy zawodowi, psychologowie, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni,
- **łącznie w wymiarze docelowym – 550 instytucji, 1.100 ich pracowników, a w wymiarze upowszechnienia i włączenia – 100 osób z / 100 instytucji.**

Plan działań i ich charakterystyka

W stosunku do opisanych powyżej interesariuszy zostały przewidziane zróżnicowane instrumenty dotarcia z informacją o produkcie finalnym. Można jednak wyróżnić takie, które są skuteczne zarówno w odniesieniu do użytkowników, jak i do odbiorców:

Utworzenie i aktualizacja strony internetowej projektu wraz z 1 merytoryczną platformą społecznościową IPI – na stronie www.modelwis.pl będą zamieszczane wszystkie aktualności dotyczące produktu finalnego, efekty prac, testowania i gotowy do pobrania model wraz z narzędziami, instrukcjami i opisem ich stosowania. Dodatkowo, dzięki rozbudowanej platformie społecznościowej IPI będzie możliwa nie tylko wymiana opinii pomiędzy użytkownikami produktu finalnego, ale także testowanie odbiorców metodą CASI i zbieranie uwag odbiorców na temat produktu. W przyszłości portal będzie uzupełniany o dalsze wersje narzędzi wraz z podręcznikami, raportami i analizami, wzbogacony dodatkowo formularzem zgłoszeń uwag do narzędzi, zapytań oraz opracowanymi odpowiedziami na najczęściej zadawane pytania (FAQ),

Opracowanie 1 filmu informacyjno-edukacyjnego przedstawiającego cały model/produkt finalny – film będzie mógł być prezentowany w szkołach, telewizji, podczas spotkań informacyjnych, jak również do pobrania ze strony internetowej projektu aby każdy zainteresowany mógł się z nim zapoznać,

Opracowanie wizualne i informatyczne oraz produkcja E-przewodnika Modelu/produktu – będzie to forma atrakcyjna zarówno dla młodych odbiorców, jak i użytkowników,

Przygotowanie pakietu modelu produktu w wersji drukowanej w ilości 2.000 sztuk oraz w wersji cyfrowej na nośniku 1.000 sztuk (wraz z dystrybucją) – model zostanie wysłany do użytkowników, ale będą mogli z niego skorzystać także odbiorcy,

Kampania medialna upowszechniająca (ogłoszenia w prasie i radio) – będzie miała na celu propagowanie informacji o istnieniu modelu wsparcia wczesnej interwencji socjalnej, zarówno wśród użytkowników, jak i odbiorców.

Instrumenty upowszechniania skierowane do użytkowników

Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie dla użytkowników został przygotowany w zadaniu 4 projektu cykl szkoleń z obsługi oraz interpretacji modelu WIS:

Collegium Pedagogicum. Program szkoleniowy i rozwoju kwalifikacji 4 os. x 50 instytucji 200 osobodni warsztatów (śr.6 h),

Program doradczy modelu wsparcia metodologiczno-merytorycznego 50 instytucji x 20 h doradztwa = 1000 h doradztwa.

Upowszechniającym programem szkoleniowo-doradczym zostanie objętych 100 instytucji użytkowników, a odbędzie się on między 21 a 32 miesiącem realizacji projektu.

Spotkania upowszechniające model w powiatach i miastach – 25 x 1 dzień (śr. 6 h) x średnio 20 uczestników = 500 osobodni – spotkania odbędą się na terenie każdego powiatu woj. lubelskiego i obejmą łącznie minimum 500 osób spośród instytucji użytkowników. Zaproszenia na spotkania będą odbywały się drogą listowną, e-mailową, telefoniczną lub/i osobistą. Wnioskodawca dołoży wszelkich starań aby reprezentowane podczas spotkań były różnorodne typy instytucji użytkowników, tak aby działania upowszechniające odniosły maksymalny efekt i skalę,

Konferencja upowszechniająca model podsumowująca projekt (min. 50 uczestników) – będzie prezentacją wszystkich dokonań w ramach projektu, etapów prac i ich wyników. Zostanie zaprezentowana ostateczna wersja produktu finalnego, a użytkownicy będą odrywali kluczową rolę podczas spotkania jako uczestnicy dyskusji i debat.

W trakcie etapu upowszechniania i włączania będą się odbywały cyklicznie posiedzenia Komitetu Sterującego (10 osób), spotkania Panelu Ekspertów (10 osób) i Panelu Praktyków (Seminarium Użytkowników) (20 osób), mające na celu aktywne włącznie Użytkowników i decydentów w tematykę i proces tworzenia koncepcji i kształtu modelu WIS.

Instrumenty upowszechniania skierowane do odbiorców

Do odbiorców produktu przewidziano przede wszystkim pośrednie działania upowszechniające, które miały miejsce na etapie testowania:

Produkt finalny jest narzędziem skierowanym przede wszystkim do użytkowników – to za jego pomocą użytkownicy mają pomagać odbiorcom zagrożonym wykluczeniem społecznym z uwagi na dyskryminację wielokrotną w trzech obszarach przyczyn: trudności edukacyjnych, zdemoralizowania, uzależnień. W związku z tym działania upowszechniające będą skierowane przede wszystkim do użytkowników, których zadaniem – w przeważającej mierze zawodowym – będzie „zlokalizowanie” osób, potencjalnie zagrożonych wykluczeniem społecznym w 3 omawianych obszarach. Pozwoli to zapewnić efektywność działań i skuteczność funkcjonowania modelu WIS.

VIII. Zmiany w zakresie strategii włączania do głównego nurtu polityki

Plan w zakresie strategii włączania do głównego nurtu polityki nie zmienił się w stosunku do przedstawionego na etapie strategii i przedstawia się następująco:

Celem działań włączających jest implementacja modelu w formie produktu finalnego do rzeczywistej praktyki polityki społecznej oraz systemu wczesnej interwencji socjalnej. Zakłada się, że elementy produktu finalnego zostaną włączone do głównego nurtu polityki poprzez stosowanie ich w konkretnych programach i strategiach: Strategii polityki społecznej województwa; strategiach rozwiązywania problemów społecznych w powiatach lub gminach, gminnych programach profilaktycznych; w programach rozwoju szkół, itp. Będzie to egemplifikacja *mainstreamingu* w formule rzeczywistego włączenia w główny nurt polityki.

Ponadto stosowanie elementów komponentów modelu jako innowacyjnego sposobu działania może stać się „dobrą praktyką społeczną”.

GRUPY, DO KTÓRYCH SKIEROWANE BĘDĄ DZIAŁANIA WŁĄCZAJĄCE

W wymiarze operacyjnym mainstreaming może przejawiać się w stosowaniu modelu w bieżących, codziennych działaniach instytucji oraz organizacji, których dotyczą programy IPI.

Mainstreaming wertykalny – angażuje otoczenie polityczne i decydentów różnych szczebli w celu przekonania ich do włączenia produktów projektu do systemu wpływającego lub współtworzącego główny nurt polityki. Dokonujący się w jego ramach wpływ doświadczeń i rozwiązań wypracowanych w projekcie na główny nurt polityk i decyzji politycznych inaczej nazywany jest również mainstreamingiem polityk.

Przewiduje się realizację nowatorskiej formuły mainstreamingu wertykalnego w postaci:

Global & Regional LOOBYING.

Będą to prestiżowe spotkanie z decydentami i przedstawicielami instytucji krajowych i regionalnych.

Przewiduje się udział w szczególności (udział zależy od ich autonomicznej zgody):

- Marszałek województwa, członkowie zarządu,
- Przedstawiciele Samorządu Województwa Lubelskiego, instytucji i jednostek organizacyjnych,
- Radni,
- Osoby decyzyjne z organów prowadzących placówki i instytucje tematycznie związane z produktem finalnym,
- Parlamentarzyści: posłowie, senatorowie, członkowie sejmowych i senackich komisji właściwych dla spraw polityki społecznej i edukacji
- Naukowcy i dydaktycy w zakresie wczesnej interwencji socjalnej
- Przedstawiciele mediów kształtujących opinię społeczną
- Osoby zarządzające organizacjami pozarządowymi zajmującymi się młodzieżą trudną.

Sposobem na włączenie modelu do systemu jest uświadamianie decydentów na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym korzyści z uwzględniania innowacji IPI w swoich decyzjach i działalności instytucji. Powyższemu służyć będą przewidziane w harmonogramie działania w formule: Global & Regional LOOBYING – prestiżowe spotkanie z decydentami i przedstawicielami instytucji krajowych i regionalnych.

Potencjalne zainteresowanie produktem finalnym powinny wykazać się instytucje, które odpowiadają za przygotowanie i wdrażanie: strategii polityki społecznej, strategii rozwoju regionu, strategii rozwoju gospodarczego, programów społecznych, programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wśród adresatów działań włączających znajdą się także przedstawiciele władz:

Samorządowych i ich instytucji,

Prezydenci miast,

Rekomendacje projektu zostaną przesłane decydentom szczebla centralnego, tj. do:

Ministerstwa Edukacji, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,

Ministerstwa Sprawiedliwości,

Ministerstwa Rozwoju Regionalnego,

do komisji sejmowych odpowiedzialnych za edukację i politykę społeczną,

a także parlamentarzystom i europarlamentarzystom.

Wskazane powyżej kategorie instytucji i osób stanowią zbiór interesariuszy.

Mainstreaming horyzontalny – skoncentrowany na działaniach praktycznych

Najczęściej bywa ograniczony do poziomu lokalnego i regionalnego, na którym wygenerowano dobre rozwiązanie/praktykę. Dokonujące się w jego ramach powielanie

w całości lub w części przez inny podmiot produktów finalnych nazywane jest również mainstreamingiem praktyk.

Będzie odbywał się w formie:

- Wysyłki informacji e-mailowej do Regionalnych Sieci Tematycznych dla umożliwienia włączenia w główny nurt polityki w innych regionach.
- Konferencja upowszechniająca model podsumowująca projekt (min. 50 uczestników) – będzie prezentacją wszystkich dokonań w ramach projektu, etapów prac i ich wyników. Zostanie zaprezentowana ostateczna wersja produktu finalnego, a użytkownicy będą odrywali kluczową rolę podczas spotkania jako uczestnicy dyskusji i debat.
- Będzie to również formuła mainstreamingu horyzontalnego ze względu na możliwość zaprezentowania zalet produktu finalnego uczestnikom.
- Ważny będzie również e-mailing do samorządów terytorialnych zawierający pełną wersję modelu w wersji pdf.

Plan działań włączania do głównego nurtu polityki

Projekt przewiduje realizację działań włączających w ramach: *Zadanie 4. Upowszechnienie i włączenie produktu/modelu do głównego nurtu polityki oraz PUBLICITY i Public Relations.* Działania włączające są implikacją działań upowszechniających. Jednakże założono, że równolegle do działań włączających realizowane będą działania z zakresu mainstreamingu w postaci prestiżowych spotkań z decydentami i przedstawicielami instytucji krajowych i regionalnych.

Przedmiotem mainstreamingu będzie cały model, a w szczególności:

K9. Publicity & Mainstreaming (Przewodnik potencjału rozgłosu, promocji i włączenia w główny nurt polityki wraz ze strategią upowszechniania)
oraz K10. Success In Usage (Praktyczny przewodnik określający zastosowania, sposób wdrażania i stosowania programów z sukcesem w zapobieganiu WS wraz z programem szkoleniowym dla użytkowników)

Zadanie 4. Mainstreaming i strategia upowszechniania polegać będzie na realizacji konferencji, COLLEGIUM PEDAGOGICUM. Program szkoleniowy i doradczy przygotowujący do stosowania Modelu IPI WIS i program doradczy modelu dla szkolnych programów profilaktyczno-wychowawczych. Powstanie film informacyjno-edukacyjny całego modelu PF. Najistotniejsze będą jednak spotkania w innowacyjnej formule: Global & Regional LOOBYING. Odbędą się spotkania upowszechniające model PF w powiatach i miastach, co będzie również formułą mainstreamingu horyzontalnego. uzupełnieniem powyższych działań będzie stworzony E-przewodnik i wersja drukowana oraz kampania medialna.

W wymiarze praktycznym mainstreaming będzie polegał na działaniach włączających i przygotowujących kadry psychologiczno-pedagogiczne i inne w formie programu szkoleniowego i doradczego do stosowania programów IPI w rzeczywistości praktycznej. Wszystkie elementy PF będą udostępnione w wersji cyfrowej dla wszelkich potencjalnych użytkowników, którzy będą mogli skorzystać z niego w zależności od potrzeb, co ułatwi wdrożenie mainstreamingu.

Przesłankami uzasadniającymi włączanie programów IPI w główny nurt polityki są dokumenty i rekomendacje. Podstawą do włączania programu IPI – zarówno uzyskanych wyników badań dotyczących czynników ochraniających beneficjentów przed uzależnieniem oraz zasobów kształtujących efektywność pracy użytkowników w główny nurt polityki jest np. *Rekomendacja Rady Europy z dnia 5 czerwca 2001 roku dotycząca picia alkoholu przez młodocianych, a zwłaszcza przez dzieci i młodzież* (2001/458/EC). Uzasadnienie włączania IPI3 w główny nurt polityki wynika z trzech przedstawionych poniżej dyrektyw.

Dyrektywa 1. dotycząca prowadzenia badań w obszarze używania alkoholu przez młodzież:

1. Należy promować badania nad wszelkimi aspektami problemów związanych ze spożywaniem alkoholu przez młodocianych, a zwłaszcza przez dzieci i młodzież, po to by móc lepiej zidentyfikować i ocenić metody radzenia sobie z tymi problemami.
2. Należy pozyskiwać i rozpowszechniać wśród osób zainteresowanych udokumentowanych informacji na temat czynników motywujących młodocianych, a zwłaszcza dzieci i młodzież, do rozpoczęcia picia.

Dyrektywa 2. odnosząca się do inicjowania działań w stosunku do młodzieży zagrożonej uzależnieniem:

1. Należy wspierać w szczególny sposób tworzenie specyficznych podejść do wczesnego wykrywania i interwencji zapobiegających uzależnianiu się młodocianych od alkoholu.
2. Należy wspierać podejścia wielosektorowe w edukacji młodych ludzi w kwestiach alkoholu, po to, aby lepiej zapobiegać negatywnym skutkom picia, angażując odpowiednio sektor oświaty i wychowania, służbę zdrowia, organizacje młodzieżowe, wymiar sprawiedliwości, właściwe organizacje pozarządowe i media.

Dyrektywa 3. dotycząca charakteru uczestnictwa młodych osób w programach służących zapobieganiu uzależnienia wśród młodzieży:

1. Należy zwiększać udział młodocianych w politykach i akcjach prozdrowotnych, wykorzystując w pełni ich wkład, zwłaszcza w dziedzinie informacji; wspierać konkretne działania inicjowane, planowane, wdrażane i oceniane przez młodocianych.
2. Należy dbać o to, aby tworzenie, wdrażanie i ocena kompleksowych polityk i programów promocji zdrowia adresowanych do dzieci i młodzieży, ich rodziców, nauczycieli i wychowawców oraz opiekunów, na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim uwzględniały problem alkoholu, ze szczególnym uwzględnieniem takich kontekstów, jak organizacje młodzieżowe, organizacje sportowe i szkoły.

Przejawem mainstreamingu będzie realizacja dyrektyw Rekomendacji Rady Europy w IPI3
Realizacja dyrektywy 1. w IPI:

W ramach programu przeprowadzono badania dotyczące zasobów psychospołecznych młodzieży w różnym stopniu zagrożonej uzależnieniem od substancji psychoaktywnych. Na tej podstawie:

Wskazano na jedenaście czynników ochraniających młode osoby przed uzależnieniem
Opracowano narzędzie do diagnozowania psychospołecznych czynników ochraniających młodzież przed uzależnieniem – *Kwestionariusz Zasobów Przystosowawczych Młodzieży*.
Drugi rodzaj badań w IPI odnosił się do zasobów psychospołecznych, które warunkują efektywność profesjonalnych oddziaływań wobec młodzieży zagrożonej uzależnieniem. W tym kontekście:

Wskazano na kategorie zasobów decydujących o efektywności działań profesjonalistów
Opracowano narzędzie do diagnozowania efektywności pracy użytkowników programu IPI3 – *Kwestionariusz Zasobów Wychowawcy/Opiekuna*.

Realizacja dyrektywy 2. w IPI3:

Program IPI3 zawiera specyficzne podejście do wczesnego wykrywania i interwencji zapobiegających uzależnianiu się młodych osób. Wczesne wykrywanie jest możliwe dzięki opracowaniu narzędzia selekcyjnego – *Kwestionariusza Zasobów Przystosowawczych Młodzieży*, zaś wczesna interwencja jest związana z realizacją idei Młodzieżowego Centrum Inicjatyw Lokalnych. W koncepcji Centrum zawarte jest wielosektorowe podejście zapobiegania uzależnieniom, ponieważ w realizacji strategii profilaktycznych mogą brać aktywny udział różne podmioty życia społecznego – m.in. sektor oświaty i wychowania, służba zdrowia, organizacje młodzieżowe, wymiar sprawiedliwości, organizacje pozarządowe i media.

Realizacja dyrektywy 3. w IPI3:

Funkcjonowanie Młodzieżowego Centrum Inicjatyw Lokalnych opiera się na realizacji strategii oddziaływań rówieśniczych, co wskazuje na znaczny udział młodych osób w planowanie, wdrażanie, realizowanie i ocenianie innowacyjnego programu interwencyjnego wobec młodzieży zagrożeniem wykluczeniem społecznym z powodu uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Sposób włączania IPI w nurt polityki państwa. Przeciwdziałanie problemom związanym z używaniem substancji psychoaktywnych w Polsce ma charakter makro- i mikrosystemowy. Wskazuje na to zarówno Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii. Program IPI polegający na zapobieganiu marginalizacji młodzieży z powodu uzależnienia od środków chemicznych poprzez zainicjowanie działań Młodzieżowej Koalicji Inicjatyw Lokalnych powinien być włączony w nurt polityki społecznej państwa na trzech poziomach:

1. krajowym
2. wojewódzkim
3. gminnym.

Włączanie programu IPI w nurt polityki społecznej na poziomie krajowym. Innowacyjny program interwencyjny wobec młodzieży zagrożonej wykluczeniem z powodu uzależnienia od środków psychoaktywnych może zostać włączony w ogólnokrajowy nurt polityki społecznej w dwóch obszarach:

poprzez poszukiwanie wsparcia przez podmioty realizujące program – głównie przez władze samorządowe – ze strony centralnych organów państwa;

ogólnokrajowa pomoc instytucjonalna może dotyczyć zasobów:

- » ludzkich (np. specjalistów w zakresie realizacji celów programu na poziomie społecznym i/lub indywidualnym)
- » materialnych
- » logistycznych
- » finansowych

w wyniku propagowania programu IPI jako przykładu dobrych praktyk w obszarze zapobiegania uzależnieniom przez centralne agendy w zakresie profilaktyki uzależnień – głównie Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii.

Włączanie programu IPI w nurt polityki społecznej na poziomie wojewódzkim. Program IPI wpisuje się w wojewódzką politykę przeciwdziałania problemom uzależnień poprzez następujące elementy:

poszukiwanie wsparcia w realizacji gminnych programów profilaktycznych

udział w specjalistycznych szkoleniach (m.in. dla koordynatorów gminnych programów przeciwdziałania problemom uzależnień)

poszukiwanie wsparcia (m.in. merytorycznego i finansowego) dla rozwoju nowoczesnych programów profilaktycznych i socjoterapeutycznych w gminach obejmujących tereny wiejskie i małe miasta

poszukiwanie wsparcia dla programów realizowanych przez instytucje i podmioty pozarządowe zajmujące się zapobieganiem i/lub rozwiązywaniem problemów alkoholowych uczestnictwo w regionalnych kampaniach edukacyjno-informacyjnych na temat możliwości zapobiegania uzależnieniom.

Należy podkreślić, że podstawę do włączania IPI3 (programu zapobiegania wykluczeniu społecznemu młodzieży z powodu uzależniania od substancji psychoaktywnych poprzez zainicjowanie działań Młodzieżowego Centrum Inicjatyw Lokalnych) w politykę zapobiegania uzależnieniom na poziomie wojewódzkim zapewnia norma ustawowa. Mianowicie, zgodnie z artykułem 9 *ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii* organ wykonawczy samorządu

województwa powinien udzielać pomocy merytorycznej i finansowej podmiotom realizującym zadania objęte wojewódzkim programem przeciwdziałania narkomanii.

Włączanie programu IPI3 w nurt polityki społecznej na poziomie gminnym. Program IPI 3 wpisuje się w przeciwdziałanie problemom uzależnienia na terenie gminy w takich aspektach, jak:

zwiększanie pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym; w tym obszarze działania Młodzieżowego Centrum Inicjatyw Lokalnych powinny służyć zwiększeniu wsparcia psychologicznego i socjoterapeutycznego dla dzieci z tego typu rodzin prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej; w tym względzie ważne znaczenie posiada realizacja następujących zadań w ramach IPI3:

- 1) wdrażanie metody wczesnej diagnozy przez przygotowane do tego osoby,
- 2) podejmowanie wczesnej interwencji wobec młodzieży zagrożonej uzależnieniem,
- 3) tworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki dla dzieci i młodzieży

wspomaganie działalności podmiotów prowadzących działalność profilaktyczną (m.in. instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych); w tym wymiarze działania Młodzieżowego Centrum Inicjatyw Lokalnych mogą się wpisywać w nurt polityki społecznej poprzez realizację zadań z gminnego programu profilaktycznego

podnoszenie jakości lokalnych programów profilaktycznych; z punktu widzenia skuteczności zadań realizowanych przez Młodzieżowe Centrum Inicjatyw Lokalnych ważne jest to, aby były one:

- dopasowane do potrzeb odbiorców,
- prowadzone przez wyspecjalizowaną kadrę realizatorów,
- zabezpieczone finansowo,
- monitorowane w aspekcie ich celowości, racjonalności, wykonalności, ekonomiczności, kompleksowości oraz wewnętrznej spójności, czyli atrybutów gwarantujących wysoką efektywność programów zapobiegających problemom uzależnień.

IX. Załączniki

Do opisu produktu finalnego należy załączyć szczegółowe opracowanie wszystkich materiałów mających się składać na ten produkt (raporty, programy szkoleń, podręczniki itp.). Aby zagwarantować, że w przyszłości produkt będzie prawidłowo stosowany, należy sporządzić instrukcję stosowania produktu finalnego wraz z załączonymi materiałami. Instrukcja musi być każdorazowo dostosowana ich do specyfiki (może wskazywać np. informację do kogo dany materiał jest skierowany, jakie warunki w odniesieniu do odbiorców i użytkowników muszą być spełnione, by zapewnić prawidłowe wykorzystanie produktu, w jaki sposób dobierać odbiorców). Opracowując instrukcję, należy stosować klarowny i prosty język gwarantujący zrozumienie zasad stosowania materiałów przez przyszłych użytkowników.

Szczegółowe opracowanie wszystkich materiałów składających się na produkt zawierają załączniki w postaci:

- ✓ **INNOWACYJNY PROGRAM INTEGRALNY P I. AZIMUTH VITA**
Model wczesnej interwencji – Program life coachingu i doradztwa zawodowego oraz rozwoju kompetencji kluczowych dla młodzieży z trudnościami edukacyjnymi i przedwcześnie opuszczającej system edukacji (P I. zawierający K1-K10)
- ✓ **INNOWACYJNY PROGRAM INTEGRALNY P II. QUO VADIS IUVENIS?**
Model wczesnej interwencji socjalnej.
Program aktywizacji i adaptacji zawodowo-społecznej młodzieży trudnej o zaburzonej osobowości, niedostosowanej społecznie w oparciu o nowoczesne formy i metody wsparcia indywidualnego i środowiskowego (P II. zawierający K1-K10)
- ✓ **INNOWACYJNY PROGRAM INTEGRALNY P III. AUCTORIZO LIBERTAS**
Model wczesnej interwencji socjalnej. Program profilaktyczny (interwencyjny) zapobiegający zachowaniom autodestrukcyjnym u młodzieży o podwyższonym ryzyku uzależnienia od substancji psychoaktywnych (P III. zawierający K1-K10)
- ✓ **KOMPONENT K.0.**
Narzędzie i metodologia wielowymiarowej i wieloczynnikowej diagnozy przyczyn i obszarów zagrożenia jednostki (młodzieży) wykluczonej społecznie
PODRĘCZNIK NARZĘDZI DIAGNOSTYCZNYCH KOMPLEMENTARNY DO IPI

Gwarancją, że w przyszłości produkt finalny będzie prawidłowo stosowany jest opracowana **instrukcja stosowania produktu finalnego** zawarta zwłaszcza w następujących komponentach IPI.

K5.	Programs & Instruments (PI)	Zestaw wszystkich potencjalnych instrumentów do użycia w ramach programu i co najmniej jeden konkretny instrument pilotażowy
K6.	Implementation Procedures (IP)	<u>Podręcznik procedury implementacji i szkoleniowo-doradczy</u>
K7.	Institutional Cooperation	Przewodnik dla współpracy interesariuszy i instytucji
K8.	Evaluations of Efficiency	Podręcznik i metodologia ewaluacji efektywności programów
K9.	Publicity & Mainstreaming	Przewodnik potencjału rozgłosu, promocji i włączenia w główny nurt polityki wraz ze strategią upowszechniania
K10.	Success In Usage	<u>Praktyczny przewodnik określający zastosowania, sposób wdrażania i stosowania programów z sukcesem w zapobieganiu wykluczeniu społecznemu wraz z programem szkoleniowym dla użytkowników</u>

.....

Imię, nazwisko, funkcja i podpis osoby/-ów składającej/-ych opis

*W przypadku projektów realizowanych w partnerstwie (nie dotyczy partnerstwa ponadnarodowego)
podpisy pod opisem składają przedstawiciele wszystkich instytucji partnerskich.*